Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Edurne Astigarraga Landaluze

Abadiño, Bizkaia (1927-2022)

Aurkibidea

Biografia

Abadiñoko Abarketeruen etxean jaio zen. Aita zuen bertakoa eta ama Mendiola auzokoa. Aitaren aldeko aitite-amamak Azkoititik etorri eta han zabaldu zuten denda, taberna, pentsu-biltegia, bizartegia, estankoa... izan zena. Bera ere dendan eta tabernan aritu zen beharrean gaztetatik. Bere neba Paul eta auzoko Anastasio Arkarazo izan zituen lagun elkarrizketan. ABD-003 zinta 2004. urteko audio-grabazioa bat da.

Zintak

ABD-003

- **Proiektua**: Dialektologia-EHU
- **Elkarrizketatzailea(k)**:
- **Data**: 2004-02-21
- **Iraupena**: 34 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

ABD-018

- **Proiektua**: Abadiñoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2012-11-23
- **Iraupena**: 63 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

ABD-019

- **Proiektua**: Abadiñoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2012-11-23
- **Iraupena**: 43 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Aitak alabei zuka eta semeei hika

- **Erref**: ABD-018/002
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:00:22. **Bukatu**: 00:01:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Elkarren artean hika ala zuka hitz egiten duten. Edurnek dio etxean 10 senide izan direla eta gehienek zuka hitz egin izan diotela. Berak, berriz, hika. Paulek dio gurasoengandik datorrela ohitura. Aitak neskei zuka egiten ei zien eta mutilei, berriz, hika. Berak ere berdin egiten omen du seme-alabekin.

2. Mutila jaio zenean, suziriak

- **Erref**: ABD-018/006
- **Iraupena**: 0:00:36. **Hasi**: 00:05:40. **Bukatu**: 00:06:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Anastasiok zazpi arreba zeuzkan bera baino zaharragoak. Bera jaio zenean, mutila zelako, etxafuegoak bota zituztela entzuna du.

3. Eskolan 86 neska maistra bakarrarekin

- **Erref**: ABD-018/012
- **Iraupena**: 0:01:56. **Hasi**: 00:12:24. **Bukatu**: 00:14:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Mutilen eskola udaletxean zegoen eta neskena, aldamenean. 86 neska zebiltzan eskolan, maistra bakarrarekin. Mutilak ere asko. Adin guztietakoak batera, lau-bost urterekin hasi eta 14 urtera artekoak.

4. Maistra abertzalea kendu egin zuten gerra garaian

- **Erref**: ABD-018/014
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:16:15. **Bukatu**: 00:17:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Edurnek dio gerra denborara arte maistra bakarra eduki zutela. Baina abertzalea zelako lanpostua kendu zioten. Handik atzera sarri aldatzen zieten irakaslea.

5. Gerraostean "Nieves" izenarekin sinatu behar

- **Erref**: ABD-018/016

- **Iraupena**: 0:00:56. **Hasi**: 00:18:40. **Bukatu**: 00:19:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:
Gerraostean Edurnek "Nieves" izenarekin sinatu behar izaten zuen, nahiz eta epaitegian Edurne zeukan lehenengo izentzat. Berak Edurne idazten zuen lehenengo, baina ezabatu eragiten zioten.

6. Nortasun agirian euskal izenak jartzeko arazoak

- **Erref**: ABD-018/018
- **Iraupena**: 0:00:42. **Hasi**: 00:22:30. **Bukatu**: 00:23:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:
Nortasun agirian euskal izenak jartzeko aukera ematen zuen legea atera zutenean, izena aldatzera joan zen Edurne, Garbiñe ahizparekin. Hasieran ez zioten onartu eta txostenarekin joan behar izan ziren berriro.

7. Etxean denek euskal izenak

- **Erref**: ABD-018/019
- **Iraupena**: 0:01:43. **Hasi**: 00:23:12. **Bukatu**: 00:24:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Etxean anai-arreba guztiek zeuzkaten euskal izenak. Orduan arraroak ziren eta bizilagun batek esaten omen zuen nagusitan negar egingo zutela euren izenengatik. Gaur egun horiek dira ohiko izenak, eta nahi den izena jartzeko aukera dago, gainera.

8. Gerraostean eskolan erdaraz; bestela euskaraz dena

- **Erref**: ABD-018/021
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:25:10. **Bukatu**: 00:26:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:
Euskaraz bizi ziren eta gaztelaniaz ez zekiten askorik. Gerraostean eskolan gaztelaniaz egin behar izaten zuten, baina lagunekin dena euskaraz.

9. Umetako jolasak; "txapuketan"

- **Erref**: ABD-018/022
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:26:20. **Bukatu**: 00:27:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Umetako jolasak. Neskak kromoekin edo sokarekin jolasten ziren. Mutilak "txapuekin" (pospolo kaxekin) jolasten zuten. Nola izaten zen jolasa. Garizuman, txirikilan.

10. Garizuman txakolindegietara

- **Erref**: ABD-018/023
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:27:36. **Bukatu**: 00:28:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna
- Aisia » Taberna giroa » Beste lokal batzuk

Laburpena:
Garizuman ez zen egoten erromeriarik, eta gazteak igande arratsaldean txakolina egiten zen baserrietara joaten ziren. Anastasioren etxean txakolina egiten zuten.

11. Zinera joera gutxi; erromeriara gustura

- **Erref**: ABD-018/024
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:28:42. **Bukatu**: 00:29:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:
Gaztetan zinera joateko ohitura gutxi zuten. Erromeriara joaten ziren gustura, eta, ahal bazen, neska-laguntzea egin.

12. Alkateak dantza lotua debekatu zuen gerraostean

- **Erref**: ABD-018/025
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:29:42. **Bukatu**: 00:31:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Abadiñon gerraostean alkate batek debekatu egin zuen dantza lotua, eta inguruko erromerietara joaten ziren. Gerora, baimendu zuten erromeria.

13. Berrizko erromeriara bizikletan

- **Erref**: ABD-018/026
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 00:31:15. **Bukatu**: 00:32:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:
Neska-laguntzea noraino egiten zuten. Berrizera erromeriara bizikletaz joaten zirela dio Paulek. Hango mutil bati pezeta bat ordaindu bizikletak zaintzeko, dantza egin, neska-laguntzea egin, berriz bizikletak hartu eta etxera.

14. Edurne bizikletan Durangora, enkargutara

- **Erref**: ABD-018/031
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:35:18. **Bukatu**: 00:36:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Edurnek etxe atarian ikasi omen zuen bizikletan. Ez du prakarik janzten eta gonarekin ibili izan da beti. Durangora enkarguak egitera joateko erabiltzen zuen bizikleta. Bestela oinez edo trenez joan behar.

15. Aitak hasarrerik ez, baina begiratua zorrotza

- **Erref**: ABD-018/032
- **Iraupena**: 0:02:18. **Hasi**: 00:36:08. **Bukatu**: 00:38:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Etxean denda, taberna eta ile-apaindegia zituzten. Paulen aita, gero anaia zaharragoa eta, azkenik, bera ibili ziren "barbero" lanetan. Edurnek dendan eta tabernan lan egiten zuen. Aitari errespetu handia zioten. Begiratu zorrotza ei zuen aitak eta mozkorrei ere errespetua sartzen omen zien.

16. Abadiñoko taberna eta dendak

- **Erref**: ABD-018/034
- **Iraupena**: 0:02:07. **Hasi**: 00:39:00. **Bukatu**: 00:41:07

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Bost edo sei taberna zeuden Abadiñoko erdigunean. Orduko tabernek dendako zerbait ere eduki behar izaten zuten. Beraiek taberna eta denda aparte zeuzkaten. Inguruan zeuden dendak. Gerra garaira arte estankoa izan zuten eurek, baina Erregimenaren aldeko sinadura ez botatzearren, kendu egin zuten aitak.

17. Euren etxera itzultzeko baimena behar

- **Erref**: ABD-018/035
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:41:07. **Bukatu**: 00:43:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Gerra garaian Bermeora joan ziren osaba-izeben etxera. "Kordeleria" zuten eta barkuentzat aparejuak egiten zituzten. Hiru hilabete egin zituzten han. Handik itzuli zirenean, alkateari baimena eskatu behar izan zioten euren etxean sartzeko. Baimena eman zien, baina hiru hilabetean prezintatuta izan zituzten taberna, denda eta pentsu-biltegia.

18. Udaletxeko kide guztiak kartzelara

- **Erref**: ABD-018/038
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 00:48:18. **Bukatu**: 00:50:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Udaletxeko kide guztiak preso hartu zituzten gerra garaian, hasi alkatetik eta udaltzainera arte. Euren anaia ere Bilboko kartzelara eraman zuten 16 urterekin, udaletxean lanen bat egiten ari zelako. Hernaniko "Dragones" batailoia zetorrela eta, herriko karlistei Bilbora joateko esan omen zieten udaletxekoek. Gero, nazionalak etorri zirenean, udaletxeko guztiak preso hartu eta lehen Bilbora alde egindakoek hartu omen zuten udaletxearen ardura.

19. Anaia 16 urterekin preso

- **Erref**: ABD-018/039
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:50:50. **Bukatu**: 00:52:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
1937an 16 urteko anaia kartzelan sartu zuten, udaletxean idazkariaren laguntzaile lanetan ari zelako. 17 urteak han bete zituen. Etxera etorri eta urtebetera, 18 urterekin, soldadu joan behar izan zen, eta 24 urterekin itzuli zen etxera.

20. Batzokia, euren etxe gainean

- **Erref**: ABD-018/040
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:52:08. **Bukatu**: 00:53:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:
Euren etxe gainean Batzokia zegoen. Eraikina aitarena zen. Batzokian egiten ziren gauzak. Emakumeek esku-lanak egiten zituzten. Gerra garaian prezintatu egin zuten eta "Círculo carlista" moduan erabiltzen zuten.

21. Emakume abertzaleei ilea mozten zieten

- **Erref**: ABD-018/041
- **Iraupena**: 0:02:26. **Hasi**: 00:53:40. **Bukatu**: 00:56:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:
Gerra garaian abertzaleen ondasunak errekisatu egiten zituzten eta "Círculo carlista" Angulo abertzalearen txaletean jarri zuten. Anastasioren emaztearen izebari ilea zerora moztu omen zioten bertan, emakume abertzale baten etxean lanean jardun zuelako. Edurnek kontatzen du bere bi ahizpa ere ilea mozteko eraman zituztela, baina azkenean libratu egin ziren.

22. Anaiaren hileta Durangoko bonbardaketaren egunean

- **Erref**: ABD-018/045
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:58:32. **Bukatu**: 01:00:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Durangoko bonbardaketaren egunean, martxoaren 31n, 18 urteko anaiaren hileta izan zuten. Orduan goizeko 10etan izaten ziren hiletak. Zain zeudela,

orduantxe hasi ziren Durango bonbardatzen. Hegazkinetatik paperak botatzen zituztela iruditzen zitzaien. Lurra jo zutenean zarata entzun zuten. Bonbak zer ziren ere ez zekiten. Arreba zaharrena arratsaldean Durangora bueltan zihoala metrailatu egin zuten eta bizi guztirako herren geratu zen.

23. Goizeko seietako meza aurretik ilea moztera

- **Erref**: ABD-018/047
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 01:01:08. **Bukatu**: 01:02:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Bertako jendea ibiltzen zen tabernan. Ardoa edaten zen normalean. Domeketan goizeko seietan izaten zen lehenengo meza. Aitari eta anaiari mezara orduko etortzen zitzaien baserriko jendea, ilea eta bizarra moztera. Taberna eta denda era sei eta erdietarako zabalik egoten ziren. Baserrietako emakumeek meza entzun eta, bide batez, erosketak egiten zituzten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-01

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com